

VERGELIJKINGSONDERZOEK VAVO
RIJNMOND COLLEGE

- eindrapport -

Dr. B. Dekker
Dr. M. Witvliet

Amsterdam, oktober 2010
Regioplan publicatienr.2041

Regioplan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: 020 - 5315315
Fax : 020 - 6265199

Onderzoek uitgevoerd door Regioplan
Beleidsonderzoek in opdracht van de afdeling
Jeugd, Onderwijs en Samenleving van de
Gemeente Rotterdam

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	1
1.1	Achtergrond.....	1
1.2	Onderzoeksvragen.....	1
1.3	Werkwijze	3
1.4	Instellingen	3
2	Uitkomsten per thema	5
2.1	Deelnemers, trajecten en prijzen	5
2.2	Prestatieafspraken en rendementen.....	12
2.3	Afrekensystematiek gemeente en vavo-instellingen.....	15
2.4	Uitbesteding (vo-vavo)	17
2.5	Intake	19
2.6	Moeilijke groepen en coaching	20
2.7	Voorexamenklassen	23
2.8	Vmbo-leerlingen in het vavo (aansluiting).....	24
2.9	Bekostiginssystematiek bij regionale inkoop	25
3	Uitkomsten in het kort	27

1 INLEIDING

1.1 Achtergrond

Het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo) biedt de mogelijkheid om een diploma of deelcertificaat voor de theoretische leerweg van het vmbo, de havo of het vwo te halen. Volwassenen kiezen voor het vavo om (alsnog) een diploma te halen. Jongeren kiezen voor het vavo omdat ze gezakt zijn in het reguliere voortgezet onderwijs, omdat ze niet aarden in het reguliere voortgezet onderwijs (vo) of omdat ze een verkort eindtraject (twee jaar in één) willen volgen. Hoewel het vavo oorspronkelijk bedoeld was voor volwassenen vanaf achttien jaar, is het sinds 2006 ook voor zestien- en zeventienjarigen mogelijk om onder bepaalde voorwaarden een vavo-opleiding te volgen. De leerlingen blijven dan ingeschreven staan op hun middelbare school, maar volgen in de praktijk hun opleiding geheel op de vavo-instelling ('uitbesteding').

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het volwassenenonderwijs en bepalen welke doelgroepen voorrang krijgen. In de regio Rijnmond wordt door 21 gemeenten samengewerkt en verzorgt het Openbaar Lichaam VolwassenEducatie Rijnmond (Oliver) de inkoop van de vavo-trajecten. Oliver koopt jaarlijks ongeveer 1150 trajecten in bij het vavo Rijnmond College (VRC), een samenwerkingsverband van de ROC Albeda en Zadkine. Verschillende ontwikkelingen (onder andere instroom, behaalde resultaten) hebben bij het Oliver de behoefte opgeroepen om een onderzoek te laten uitvoeren waarin het VRC wordt vergeleken met andere vavo-instellingen. De afdeling Jeugd, Onderwijs en Samenleving (JOS) van de gemeente Rotterdam heeft RegioPlan namens Oliver gevraagd een dergelijk onderzoek uit te voeren.

1.2 Onderzoeksvragen

Het doel van het onderzoek is om meer zicht te krijgen op de kwaliteit van het VRC door de resultaten van het VRC te vergelijken met andere vavo-instellingen in Nederland. Naast inzicht in resultaten moet het onderzoek ook antwoord geven op vragen over de werkwijze, de mate van ondersteuning, de gemaakte afspraken en de wijze van bekostiging. Wij hebben de vragen in verkorte vorm in tabel 1.1 opgenomen.

Tabel 1.1 Overzicht thema's en deelvragen

Thema	Deelvraag
A. Omvang doelgroep	Ontwikkeling deelnemers regulier (2008-2010) Ontwikkeling vo18+ (2008-2010) Omvang groep regulier (schooljaar '09/'10) Omvang groep vo18+ (schooljaar '09/'10) Spreiding over opleidingen regulier Spreiding over opleidingen vo18+
B. Duur en prijzen trajecten	Trajectaanbod en duur Trajectprijzen (voltijd en deeltijd)
C. Examenresultaten (regulier en vo18+)	Resultaatafspraken met gemeenten? Wat houden afspraken in? Worden de afspraken behaald? VRC: waarom blijven resultaten achter?
D. Maximum aantal uitbestede leerlingen (vo18+)	Aantal uitbestede leerlingen? Zijn er afspraken over een maximum aantal? Hoe is de bekostiging (cofinanciering) van deze leerlingen geregeld?
E. Intakegesprekken met leerlingen	Zijn er intakegesprekken gevoerd? Wat is de inhoud van deze gesprekken? (format?) Wordt er ondanks het ontbreken van een passend aanbod toch geplaatst (+ redenen)?
F. Inzet coaching en begeleiding van 'moeilijke doelgroep'	Hoe wordt moeilijke doelgroep gedefinieerd? Is er een aanbod aan extra coaching en begeleiding? Hoe ziet het aanbod eruit?
G. Voorexamenklassen	Is er sprake van voorexamenklassen? In welke vorm wordt dit aangeboden? Wat is de inhoud van het lesaanbod? Doorstroom naar examenjaar (aantal%)
H. Aandacht voor vmbo-leerlingen	Aansluiting didactisch klimaat vavo voor vmbo-ers? (ook als knelpunt ervaren?) Is er aandacht voor? Zijn er oplossingen voor gevonden? Hoe zien die oplossingen eruit, wat is het aanbod?
I. Afrekensystematiek in contracten	Zijn er resultaatafspraken tussen gemeenten en vavo-instellingen? Hoe zien die afspraken eruit? Wat is de gehanteerde afrekensystematiek?
J. Bekostigingssystematiek bij regionale inkoop	Welke bekostigingssystematiek (regio-gemeenten) wordt gehanteerd? Hoe sluit de bekostiging aan bij het gebruik (tevredenheid gemeenten over verdeling kosten)?

In aanvulling op vragen uit het schema komen ook de volgende vragen aan de orde:

- Waar staat het VRC in vergelijking met de andere instellingen uit het onderzoek?
- Welke redenen zijn er voor de gevonden verschillen?
- Worden er bij de andere instellingen interessante alternatieven gebruikt?

1.3 Werkwijze

Gezien de diversiteit van de vragen, de verschillende wijze waarop de vavo's georganiseerd zijn en de randvoorwaarden van het onderzoek hebben we voor een pragmatische aanpak gekozen. Om in korte tijd zoveel mogelijk relevante informatie te verzamelen, hebben we documentanalyse gecombineerd met interviews met sleutelpersonen in vijf vavoregio's, waaronder het VRC. Vanwege de vergelijkbaarheid hebben we gekozen voor vavo's in de meer grootstedelijke gebieden. Op basis van de onderzoeksvragen hebben we een schema opgesteld waarin de verkregen informatie (uit de gesprekken en documenten) kon worden opgenomen. De uitkomsten uit het onderzoek presenteren we in hoofdstuk 2.

1.4 Instellingen

In dit onderzoek zijn vijf instellingen uit vijf regio's betrokken (tabel 1.2).

Tabel 1.2 Betrokken instellingen en regio's

Instelling	Regio
1. Vavo Rijnmond College (ROC Albeda en ROC Zadkine)	Rijnmond
2. Vavo Joke Smit, onderdeel van ROC van Amsterdam	Amsterdam-Diemen
3. Vavo-afdeling van ROC Mondriaan	Den Haag e.o.
4. Vavo lyceum afdeling Utrecht van ROC Midden Nederland	Utrecht e.o.: convenantgemeenten.
5. Vavo-afdeling van ROC Flevoland	Almere, Lelystad e.o.

Om een indruk te geven, presenteren we eerst een korte beschrijving van de vijf betrokken instellingen en het bijbehorende voedingsgebied van de door de gemeente(n) bekostigde deelnemers.

Vavo Rijnmond College (VRC). Het VRC is een samenwerkingsverband van de ROC's Albeda en Zadkine. Het samenwerkingsverband verzorgt sinds 2008 de vavo-opleidingen voor 21 gemeenten in de regio Rijnmond. Ruim 1100 deelnemers volgen vavo-opleidingen die verspreid over de verschillende gemeenten in de regio worden aangeboden.¹

Vavo Joke Smit (onderdeel van ROC van Amsterdam). Vavo Joke Smit biedt opleidingen aan voor inwoners van Amsterdam en Diemen. De rector van het Joke Smit omschreef de school in de gemeenteraad van Amsterdam (januari 2010) als volgt:

“De school biedt mavo, havo en vwo aan voor volwassenen en is nog de enige tweedekansschool van Amsterdam. Vroeger waren er tien locaties, nu nog maar een. In deze vorm van onderwijs zijn opstomers en drop-outs te vinden. Vroeger waren de leerlingen veelal dertigers; nu betreft het jongeren vanaf achttien jaar. De categorie van achttienjarigen is de grootste. Deze jongeren zijn kansloos zonder tweedekansonderwijs.”

Vavo ROC Mondriaan. Vavo ROC Mondriaan biedt volwassenenonderwijs aan voor inwoners van Den Haag, Rijswijk, Leidschendam-Voorburg, Westland, Midden-Delfland, Wassenaar, Delft, Pijnacker-Nootdorp en Zoetermeer. Naast de examentrajecten vmbo-t, havo en vwo kunnen deelnemers ook de voor-examentrajecten Texbo (ter voorbereiding van het examentraject vmbo-t) en Hexbo (ter voorbereiding van het examentraject havo) volgen. In het schooljaar 2009/2010 staan er 841 vavodeelnemers ingeschreven bij het ROC Mondriaan.

ROC Midden Nederland. ROC Midden Nederland biedt vavo-onderwijs aan op vier locaties in de provincie Utrecht (Utrecht, Amersfoort, Zeist en Veenendaal). Wij beperken ons in dit onderzoek tot de vavo-afdeling in Utrecht die onderwijs biedt aan ongeveer 700 deelnemers. Een groot deel van de deelnemers komt uit de veertien gemeenten die gezamenlijk een convenant hebben afgesloten voor de inkoop van de vavotrajecten.

Vavo ROC Flevoland. ROC Flevoland biedt vavotrajecten aan voor inwoners van voornamelijk Almere en Lelystad. Daarnaast koopt de gemeente Dronten een enkele keer vavotrajecten in bij het ROC Flevoland. In het schooljaar 2009/2010 nemen 218 leerlingen deel aan het vavo-onderwijs op het ROC Flevoland. Bijna de helft van deze deelnemers bestaat uit uitbestede leerlingen vanuit het vo. Naast de trajecten vmbo-t, havo en vwo, biedt ROC Flevoland ook voorexamentrajecten aan voor het vmbo-t en de havo.

Voor elk van deze instellingen is gesproken met de schoolleider en in sommige gevallen is aanvullende informatie opgevraagd bij een vertegenwoordiger van de betrokken gemeente(n). De uitkomsten uit de gesprekken en de documentanalyse bespreken we in het volgende hoofdstuk.

¹ Dit aantal heeft alleen betrekking op de door de Oliver (mede)bekostigde deelnemers.

2 UITKOMSTEN PER THEMA

2.1 Deelnemers, trajecten en prijzen

Om een gedetailleerder beeld te krijgen van de vijf instellingen zullen we hier ingaan op het aantal deelnemers, de aangeboden trajecten en de prijzen zoals die door de instellingen gehanteerd worden. In de tabellen sluiten we aan bij de terminologie en indelingen zoals die door de instellingen zelf gebruikt worden.

2.1.1 Aantal deelnemers

Allereerst presenteren we de (ontwikkeling) van de leerlingaantallen voor het VRC (tabel 2.1). We hebben schooljaar 2008/2009 als uitgangspunt genomen, omdat dat het eerste jaar is dat het VRC volledig operationeel was in haar huidige vorm. Uit de tabel leiden we af dat het aantal leerlingen iets is toegenomen en dat er met name bij de categorie uitbestede vwo'ers van achttien jaar en ouder een sterke stijging heeft plaatsgevonden.²

Tabel 2.1 VRC: ingeschreven leerlingen per 15 oktober naar opleiding en bekostigingscategorie

	Aantal leerlingen VRC 2008/2009	Aantal leerlingen VRC 2009/2010
Vmbo regulier	140	108
Havo regulier	460	473
Vwo regulier	219	184
Vmbo (vo18+)	3	3
Havo (vo18+)	100	119
Vwo (vo18+)	57	212
Schakeltraject HO	80	80
Totaal	1053	1179

Bron: Financiële overzichten 2^e helft 2008 en 2^e helft 2009 in het kader van de productovereenkomsten Oliver-vavo Rijnmond College

Overigens ligt het totaal aantal vavoleerlingen voor het VRC hoger, omdat de Rutteleerlingen (leerlingen jonger dan achttien die in het kader van het samenwerkingsverband vo-vavo worden uitbesteed) en zelfbetalers niet in

² De categorie vo18+ wordt overigens in geen van de andere instellingen op deze wijze gehanteerd. Wel wordt er vaak een onderscheid gemaakt in bekostigingsvorm (WEB, vo-vavo/uitbesteed).

deze tabel zijn opgenomen. Wanneer die ook worden meegeteld komt het totaal op 1312 leerlingen voor 2008/2009 en 1481 voor 2009/2010.

Joke Smit

Uit het interview met de directrice van het vavo Joke Smit komt naar voren dat het leerlingaantal over het algemeen vrij stabiel is en tussen de 1000 en 1100 leerlingen ligt (inclusief WEB, uitbesteed en zelfbetalers). Wel was er in het schooljaar 2008/2009 sprake van een tijdelijke piek in het aantal havodeelnemers. Deze tijdelijke toename zien we ook bij de andere instellingen en is het gevolg van de instroom havo 'oude stijl'ers' die via het vavo nog een diploma oude stijl wilden halen.

Tabel 2.2 Leerlingaantallen 2008/2009 voor vavo Joke Smit*

Aantal leerlingen vavo Joke Smit	
Vmbo-t	169
Havo	686
Vwo	329
Totaal	1184

* Joke Smit: overzicht totaal leerlingaantallen per opleiding (inclusief regulier, uitbesteed en zelfbetaler).

Mondriaan

ROC Mondriaan telde over de schooljaren 2008/2009 en 2009/2010 meer dan achthonderd vavoleerlingen (tabel 2.3). Voor de uitbestede leerlingen (vo-vavo) wordt er door het Mondriaan geen onderscheid gemaakt tussen vo16/17 jaar en vo18+. De vo18+-leerlingen vormen (volgens zowel de gemeente Den Haag als het ROC Mondriaan) een klein aandeel.

Tabel 2.3 ROC Mondriaan: ingeschreven leerlingen per 15 oktober naar opleiding en bekostigingscategorie

	Aantal leerlingen ROC Mondriaan 2008/2009	Aantal leerlingen ROC Mondriaan 2009/2010
Vmbo WEB	59	59
Havo WEB	200	217
Vwo WEB	59	72
Texbo* WEB	34	27
Hexbo** WEB	100	91
Vmbo vo-vavo	45	28
Havo vo-vavo	164	146
Vwo vo-vavo	80	112
Texbo* vo-vavo	11	4
Hexbo** vo-vavo	22	15
Vmbo particulier	2	11
Havo particulier	17	26
Vwo particulier	2	3
Texbo* particulier	1	6
Hexbo** particulier	6	24
Totaal	802	841

Bron: Jaarverslagen 2008 en 2009 Mondriaan educatie

* Texbo staat voor toeleiding naar examenjaar vmbo-t of naar beroepsonderwijs.

** Hexbo staat voor toeleiding naar examenjaar havo of naar beroepsonderwijs.

Wanneer we ontwikkeling van het Mondriaan vergelijken met het VRC zien we in grote lijnen hetzelfde patroon: een lichte daling van het aantal vmbo'ers en een stijging van het aantal (uitbestede) vwo'ers. Het beeld voor de havodeelnemers is minder eenduidig.

Midden Nederland (vavo Utrecht)

Voor de vavo-afdeling Utrecht van ROC Midden Nederland beschikken we over minder gedetailleerde gegevens. Het aantal deelnemers is hier gestegen van ongeveer 650 tot 700, waarvan het bij ongeveer een derde deel gaat om uitbestede leerlingen. De verhouding van de deelnemersaantallen per opleiding ligt gemiddeld over jaren op ongeveer 15 procent vmbo, 60 procent havo en 25 procent vwo. Deze verhouding lijkt sterk op de verhouding zoals die binnen het VRC geldt voor 2008/2009 (respectievelijk 15% vmbo, 57% havo en 28% vwo uitgaande van alleen de reguliere en vo18+ deelnemers). Voor het VRC geldt dat het aandeel vwo'ers in 2009/2010 sterk is toegenomen (volgens dezelfde berekeningswijze 36%). Een dergelijke ontwikkeling wordt ook bij Midden Nederland geconstateerd. Daarnaast heeft men ook bij Midden Nederland in schooljaar 2008/2009 te maken gehad met een piek in het aantal havodeelnemers (oude stijl).

De geïnterviewde directeur geeft aan dat in de loop der jaren het aantal uitbestede leerlingen is gestegen ten opzichte van de reguliere leerlingen, een trend die overigens bij alle instellingen wordt genoemd. Enkele jaren geleden was er het plan om het aantal uitbestede leerlingen te beperken tot ongeveer

20 procent, maar dat idee is losgelaten vanwege de belangrijke rol van het vavo bij de bestrijding van het voortijdig schoolverlaten. Het laatste jaar is het aantal uitbestede leerlingen met ongeveer 10 procentpunten gedaald tot 30 procent. De directeur geeft als verklaring dat de daling het gevolg is van betere afspraken tussen vo en vavo over de doorverwijzing van leerlingen en meer inzicht bij het vo in de regio over de mogelijkheden en beperkingen van het vavo (moeilijke leerlingen worden minder vaak 'over schutting' gegoooid).

Flevoland

In tabel 2.4 presenteren we het aantal vavoleerlingen in 2008/2009 en 2009/2010 van het ROC Flevoland. De groep uitbestede leerlingen (zestien- en zeventienjarigen en achttienjarigen met een ononderbroken leerlijn bekostigd door het vo) vertoont een groei over de jaren heen. De doelgroep wordt kortom steeds jonger. Grofweg de helft van de doelgroep bestaat in zowel 2008/2009 als in 2009/2010 uit uitbestede leerlingen.

Tabel 2.4 ROC Flevoland: ingeschreven leerlingen naar bekostigingscategorie

	Aantal leerlingen ROC Flevoland 2008/2009	Aantal leerlingen ROC Flevoland 2009/2010
WEB laag intensief traject	20	35
WEB midden intensief traject	24	29
WEB hoog intensief traject	34	53
Uitbestede leerlingen deeltijd	76	78
Uitbestede leerlingen voltijd	20	23
Totaal	174	218

2.1.2 Trajectaanbod

Aanbod over instellingen

In tabel 2.5 hebben we het aanbod per instelling bij elkaar gezet. Hieruit leiden we af dat het trajectaanbod van het VRC grote overeenkomsten vertoont met het aanbod van andere instellingen. Een schakeltraject hoger onderwijs wordt behalve bij het VRC ook aangeboden bij vavo Utrecht. Een (optionele) mogelijkheid voor interne huiswerkbegeleiding wordt aangeboden bij ROCMN (al vijf jaar) en vanaf komend jaar ook bij het Joke Smit. Een dergelijke vorm van (extra en door leerlingen zelf betaalde) ondersteuning biedt het VRC niet.

Tabel 2.5 Trajectaanbod per instelling*

	VRC	Joke Smit	Mon-driaan	ROCMN (Utrecht)	ROC Flevoland
Vmbo-t (3) voorexamen/schakeltraject	X	X**	X	X	X
Vmbo-tl(4) examen	X	X	X	X	X
Havo (4) voorexamen/schakeltraject	X	X**	X	X	X
Havo 5 examen	X	X	X	X	X
Vwo (5/6) examen	X	X	X	X	X
Schakeltraject hoger onderwijs	X	-	-	X	-
Huiswerkbegeleiding als extra optie (intern)	-	X	-	X	-

* Bij alle instellingen is het mogelijk om opleidingen in deeltijd (deelcertificaten) of voltijd te volgen.

** Betreft alleen vakken Nederlands, Engels, Frans, Duits en wiskunde.

Aanbod VRC

Binnen het VRC worden vmbo-t (leerjaar 3 en 4), havo (leerjaar 4, 5) en vwo (leerjaar 6) aangeboden. Daarnaast biedt men een 'Schakeltraject NT-2 hoger opgeleiden Rijnmond' (Schor) aan. Afhankelijk van de opleiding gaat het om één- of tweejarige trajecten. Er kunnen zowel vol- als deeltijdtrajecten gevolgd worden en men heeft de mogelijkheid om les te volgen voor deelcertificaten. Voor leerlingen die op het voortgezet onderwijs voor het eindexamen gezakt zijn, biedt het VRC de mogelijkheid om onder bepaalde voorwaarden alsnog de benodigde deelcertificaten te halen en tegelijk een opleiding in het hoger onderwijs te volgen (dit traject staat bekend onder de naam 'alvast studeren').

Opmerkingen aanbod overige instellingen

Joke Smit biedt vmbo-t-, havo- en vwo-trajecten aan. Voor alle opleidingen wordt een eenjarig traject aangeboden. Voor de vakken Nederlands, Engels, Frans, Duits en wiskunde is ook een tweejarig traject beschikbaar. In het verleden was er een ruimer aanbod aan opleidingen en werden meer vakken meerjarig aangeboden, maar als gevolg van bezuinigingen is een groot deel geschrapt.

Het ROC Mondriaan biedt de examentrajecten vmbo-t, havo en vwo aan. De voltijdtrajecten hebben een duur van één jaar. Wanneer het traject niet met succes is afgerond, wordt beoordeeld of de leerling kans maakt het traject alsnog succesvol af te ronden. Als dit positief wordt ingeschat, wordt de leerling nogmaals toegelaten tot het traject. De deeltijdtrajecten hebben een tweejarige duur met een verblijfsduur van maximaal vier jaar. Er kan zowel een diploma behaald worden voor een volledig vakkenpakket als certificaten voor één of meer vakken. Ook worden de eenjarige schakeltrajecten Texbo (onderwijs gericht op doorstroom naar mavo-4 of mbo niveau 2) en Hexbo (onderwijs gericht op doorstroom naar havo-5 of mbo niveau 3,4) aangeboden.

De opleidingen die bij het ROC Flevoland worden aangeboden, zijn vmbo-t 3 en 4, havo 4 en 5 en vwo 6. Voor het vmbo en de havo zijn er dus ook voorexamenklassen. De WEB-bekostigde trajecten bij het ROC Flevoland bestaan uit laagintensieve trajecten (leerlingen volgen één vak), midden-intensieve trajecten (leerlingen volgen twee vakken) en hoogintensieve trajecten (leerlingen volgen drie of meer vakken). De uitbestede leerlingen worden onderverdeeld in deeltijdleerlingen (deze leerlingen hebben al in het voortgezet onderwijs examen gedaan) en in voltijdleerlingen (deze leerlingen hebben nog niet eerder examen gedaan). De geïnterviewde gaf aan dat bij het ROC Flevoland een ruim pakket aan vakken wordt aangeboden.

2.1.3 Prijzen

Prijzen moeilijk te vergelijken

De prijzen die instellingen hanteren, blijken niet eenduidig en zijn daardoor moeilijk vergelijkbaar. Dit heeft onder andere te maken met verschillen in de wijze waarop prijzen worden weergegeven (trajectprijzen, uurprijzen, gemiddelde prijzen), door verschillen in de wijze waarop de prijs is opgebouwd (bijvoorbeeld onderscheid in basisvoorziening en trajectprijs), definitieverschillen ('trajectprijs' houdt niet overal hetzelfde in) en lokale afspraken over de wijze van financiering en verantwoording. Om een indruk te geven, zullen we hier kort ingaan op de prijzen zoals die aan ons beschikbaar zijn gesteld.

VRC trajectprijzen

Het VRC werkt met trajectprijzen. In tabel 2.6 zijn de trajectprijzen voor de meest recente schooljaren weergegeven.

Tabel 2.6 VRC: jaarprijzen per deelnemer naar opleiding en contacturen voor 2008/2009 en 2009/2010

Opleiding	Voltijd/Deeltijd	Totale kosten per deelnemer 2008/2009	Totale kosten per deelnemer 2009/2010
Vmbo-TL	>= 21,75 klokuur	€ 8.456	€ 8.777
	6 < x < 21,76 klokuur	€ 4.613	€ 4.787
	<= 6 klokuur	€ 1.538	€ 1.596
Havo	>= 21,75 klokuur	€ 7.270	€ 7.545
	6 < x < 21,75 klokuur	€ 3.794	€ 3.937
	<= 6 klokuur	€ 1.264	€ 1.312
Vwo	>= 21,75 klokuur	€ 7.963	€ 8.265
	6 < x < 21,75 klokuur	€ 5.194	€ 5.391
	<= 6 klokuur	€ 1.385	€ 1.437
Schor	>= 21,75 klokuur	€ 6.740	€ 6.995

Bronnen: Offerte VAVO en Schor 2008- versie 4.0/ Offerte VAVO Schor 2009-2010 versie 2.0

Joke Smit

Van de Joke Smitschool zijn geen trajectprijzen beschikbaar. Bij de Joke Smitschool heeft men zelf berekend dat de trajectkosten per leerling per jaar voor mavo en vwo gemiddeld op € 4751 liggen en voor havo op € 5672. Het gaat hier dan om gemiddelde prijzen over trajecten van leerlingen met enkele deelcertificaten tot en met volledig opleidingen. Op basis van deze gegevens kunnen we geen vergelijking maken tussen het VRC en Joke Smit. Wel kwam uit het interview naar voren dat de schoolleiders van het VRC en Joke Smit enige tijd geleden de gemiddelde bedragen vergeleken hadden en tot de conclusie waren gekomen dat de bedragen qua hoogte vergelijkbaar waren.

Mondriaan

Bij het ROC Mondriaan wordt gerekend in uurprijzen (tabel 2.7). In de onderstaande tabel staan de uurprijzen voor de examentrajecten en schakeltrajecten. Een grove omrekening (waarbij we uitgaan van 40 weken les, 25 contacturen per week en een groepsgrootte van 20) komen we uit op een geschatte trajectprijs per leerling van ongeveer € 8870 voor de examentrajecten in 2010. Uiteraard gaat het hier om een vrij grove schatting, waarbij de uitkomst sterk afhankelijk is van de ingevulde contacturen en groepsgrootte (ter illustratie: bij een groepsgrootte van 25 daalt de geschatte trajectprijs tot bijna € 7100).

Tabel 2.7 Uurprijzen ROC Mondriaan 2009 en 2010*

Opleiding	Uurprijs 2009	Uurprijs 2010
Vavo examentraject	196,57	177,45
Texbo/Hexbo	196,57	186,00

Bron: Productovereenkomst educatie 2009 en 2010 gemeente Den Haag en ROC Mondriaan

* Voor de inkoop en financiële afrekening tussen ROC Mondriaan en de gemeente worden kalenderjaren gehanteerd.

Midden Nederland (vavo Utrecht)

Bij de financiering van de vavotrajecten in de regio Utrecht wordt gewerkt met een ander systeem. Daar zijn de kosten gesplitst in een basisvoorziening en een trajectprijs per reguliere vavoleerling (uitbestede leerlingen worden via het vo bekostigd). De basisvoorziening wordt vastgesteld op basis van 40 procent van de rijksbijdrage voor de inkoop van opleidingen educatie die de aan het convenant deelnemende gemeenten gezamenlijk ontvangen. De basisvoorziening wordt gebruikt voor zaken als huisvesting, overhead, faciliteiten, administratie, (extra) cursistenbegeleiding en een personeelsbuffer om eventuele fluctuaties in cursistenaantallen op te vangen. Voor de reguliere leerlingen geldt dat de gemeente de basisvoorziening en de trajectprijs per leerling betaalt. Voor 2006/2007 golden de trajectprijzen mavo € 3384, havo € 3062 en vwo € 2796 (bij een vastgestelde minimale groepsgrootte en aantal lessen). Door genoemde splitsing zijn de trajectprijzen zoals die in de regio Utrecht worden toegepast niet vergelijkbaar met de trajectprijzen van het VRC ("door de verschillende systematieken zou je appels met peren vergelijken").

Flevoland

De kosten van de verschillende trajecten voor vavo-opleiding van ROC Flevoland zijn beschreven in de onderstaande tabel. Bij de bekostiging van de uitbestede leerlingen wordt er niet bekeken hoeveel vakken een leerling volgt, maar of de leerling al eerder in het vo eindexamen heeft gedaan (deeltijd-leerling) of nog niet eerder eindexamen heeft gedaan (voltijdleerling). De voltijd uitbestede leerlingen vormen hierbij de grootste groep. Overigens merken we hierbij op dat ROC Flevoland niet uitkwam met de kosten voor de uitbestede leerlingen. In overleg met de gemeente is daarom compensatie gezocht door alle WEB-trajecten als hoogintensief aan te merken.

Tabel 2.8 Trajectprijzen ROC Flevoland 2008/2009 en 2009/2010 in euro's

Opleiding	Trajectprijs 2008/2009	Trajectprijs 2009/2010
WEB laagintensief traject (1 vak)	2431	2592
WEB middenintensief traject (2 vakken)	4010	4368
WEB hoogintensief traject (3 of meer vakken)	5656	6228
Uitbestede leerlingen deeltijdtraject	2375	2375
Uitbestede leerlingen voltijdtraject	4750	4750

2.2 Prestatieafspraken en rendementen

In alle gemeenten uit het onderzoek worden afspraken gemaakt over te behalen rendementen. Uit het onderstaande wordt duidelijk dat de afspraken en de eventuele consequenties sterk verschillen tussen de regio's.

Prestatieafpraak Rijnmond

In Rijnmond zijn per opleiding en doelgroep expliciete resultaatafspraken gemaakt met de gemeente. De afspraken voor schooljaar 2009-2010 komen erop neer dat binnen elke categorie 70 procent van de gestarte deelnemers in het betreffende schooljaar een resultaat behaalt en vervolgens doorstroomt naar vervolgonderwijs. Een resultaat wordt gedefinieerd als een diploma, één of meerdere certificaten of een overgangsbewijs van het voorexamenjaar naar het examenjaar. Daarnaast is ook vastgelegd dat het uitvalpercentage in de schooljaren 2009-2010 niet hoger is dan 15 procent (exclusief uitval door ziekte, verhuizing, zwangerschap en overlijden).³

In de productovereenkomst is verder vastgesteld dat de volgende regels gelden voor de korting wanneer het prestatie criterium niet wordt gehaald:

“Wordt deze minimumprestatie gerealiseerd of overtroffen, dan wordt geen korting toegepast. Wordt geen enkele prestatie geleverd (dus geen enkele deelnemer haalt een certificaat,

³ Afspraken zoals vastgelegd in de productovereenkomst VAVO 2009-2010 VAVO Rijnmond College

diploma, overgangsbewijs of het Staatsexamen I of II) dan wordt de maximale korting van 30% toegepast. In tussenliggende gevallen wordt *naar rato* gekort: indien bijvoorbeeld slechts 50% van de leerlingen een resultaat behaalt (dus een onderprestatie van 20%), dan zal de korting 20/70 van 30% = 8,6% bedragen.”

Rendement VRC

De afspraken over 2008-2009 zijn niet allemaal gehaald. De percentages in tabel 2.9 zijn afkomstig uit het document ‘Extra begeleiding en rendement 2008-9 versie 2’.

Tabel 2.9 VRC: examenrendement vavo (WEB en Uitbesteed door vo) cursusjaar 2008-2009

	Percentage deelnemers met diploma of certifica(t)en op basis van gestarte deelnemers per 15-10-2008
Vmbo web	53%
Havo web	54%
Vwo web	60%
Totaal web	56%
Vmbo (vo uitbesteed)	84%
Havo (vo uitbesteed)	83%
Vwo (vo uitbesteed)	87%
Totaal (vo uitbesteed)	84%

Uit de tabel komt naar voren dat het examenrendement bij uitbestede leerlingen ruim boven de streefnorm ligt, maar dat het rendement bij de reguliere deelnemers onder de 70 procent ligt. In het ‘Inhoudelijk jaarverslag 2008-2009 Vavo Schor’ wordt dit als volgt verklaard:

“Het streefpercentage van 70% wordt niet gehaald. Dit wordt o.a. veroorzaakt door het opnemen van de overgangresultaten van het voorexamenjaar in de tabel van het examenrendement. De resultaten van het voorexamenjaar zijn altijd een stuk minder dan in het examenjaar. Dit wordt veroorzaakt doordat de meest problematische doelgroep in het voorexamenjaar zit.”⁴

In het interview wijst de schoolleider van het VRC er nogmaals op dat de groep moeilijke leerlingen steeds groter wordt (ook in het vwo) en dat dit ook deels een verklaring is voor de lagere percentages. Verder geeft hij aan dat het lagere examenrendement bij de groep reguliere leerlingen waarschijnlijk te maken heeft met de onderbroken schoolcarrière en het daarmee samenhangende gebrek aan schoolritme en parate kennis van deze groep. Wat betreft het uitvalpercentage voldoet het VRC ruim aan de norm; in alle

⁴ Dit blijkt ook uit het overgangpercentage uit de voorexamenklassen. De schoolleider van het VRC gaf aan dat van de gemeentebekostigde leerlingen ongeveer 35 procent een overgangsbewijs haalt.

categorieën ligt de uitval ruim lager dan het afgesproken maximum van 15 procent.

Joke Smit

Bij Joke Smit worden elk jaar afspraken gemaakt over een vast aantal trajecten dat wordt bekostigd vanuit de gemeente. Voor Amsterdam gaat het in schooljaar 2010-2011 om 800 trajecten (vorig jaar 826) en voor Diemen om ongeveer 40 plaatsen. Er zijn met gemeente Amsterdam en Diemen geen afspraken gemaakt op basis van examenrendementen, wel vindt er afrekening plaats op basis van het percentage gemaakte toetsen. In de contracten met de gemeenten is opgenomen dat wanneer Joke Smit 70 procent van de leerlingen 'vasthoudt' (70 procent van de toetsen wordt daadwerkelijk gedaan) er voor 100 procent gefinancierd wordt. Ligt het percentage afgelegde toetsen onder de 70 procent, dan wordt voor iedere procent onder de 70 procent een bedrag in mindering gebracht.

Mondriaan

In de onderstaande tabel zijn de examenresultaten van het ROC Mondriaan voor het schooljaar 2008/2009 weergegeven. Het percentage geslaagden van de examenkandidaten ligt gemiddeld op 62,7 procent. In 2008 was dit 59,5 procent. Met de gemeente Den Haag is als resultaatafspraken voor 2010 gemaakt om het percentage geslaagden te verhogen met 3 procent. Ook stelt het ROC Mondriaan tot doel om uitval van leerlingen te verminderen. Om dit te bereiken zet het ROC Mondriaan vooral in op het verbeteren van de kwaliteit van de intake en door het voeren van een strenger verzuimbeleid. Aan de doelstellingen ten aanzien van het vergroten van het slagingspercentage en het verminderen van de uitval zijn geen resultaatverplichtingen of financiële consequenties verbonden.

Tabel 2.10 Examenresultaten ROC Mondriaan 2008/2009

Opleiding	Percentage geslaagd
Vmbo	60,5 %
Havo	60,8 %
Vwo	69,4 %
<i>Totaal</i>	62,7 %

Bron: Jaarverslag Mondriaan Educatie 2009

Tabel 2.11 Doorstroom, uitstroom en uitval deelnemers ROC Mondriaan 2008/2009

Opleiding	Verblijft nog in traject	Traject is succesvol afgerond	Traject is niet succesvol afgerond	Totaal
Texbo	5	23	22	50
Hexbo	9	63	66	138
Vmbo	15	52	58	125
Havo	82	177	141	400
Vwo	28	77	38	143

Bron: Jaarverslag Mondriaan Educatie 2009

Midden Nederland (vavo Utrecht)

Bij vavo Utrecht is in de productovereenkomst de volgende afspraak vastgelegd: “80% behaalt het diploma of stroomt succesvol door naar het mbo of realiseert het bindend studieadvies”. Deze afspraak geldt voor alle examen-trajecten (vmbo-tl/havo/vwo) en bij losse certificaten. In het verantwoordingsdocument is gewerkt met een certificatenrendement waarbij het aantal behaalde certificaten wordt gedeeld door het aantal certificaten waarvoor men opkomt. Wanneer we totalen per opleiding bekijken, varieert dit percentage van 77 tot 81 procent. Uit het interview kwam naar voren dat niet meteen een malus wordt gerekend bij lagere percentages. Doorstroom vanuit de schakeltrajecten wordt overigens niet meegerekend in de rendementen. Net als bij het VRC ligt het rendement in die trajecten een stuk lager. De geïnterviewde geeft aan dat de deelnemers in de schakeltrajecten vmbo en havo een moeilijke groep deelnemers zijn. Naast een streefrendement is er ook een afspraak over de uitval (maximaal 20%). Die norm wordt ruim gehaald, er is sprake van ongeveer 10 procent uitval waarbij in veel gevallen nog contact is over het vervolgtraject (bijvoorbeeld betaald werk).

ROC Flevoland

In de onderstaande tabel zijn de examenresultaten van het ROC Flevoland voor het schooljaar 2008/2009 weergegeven. Er zijn geen resultaatafspraken met gemeenten gemaakt over het slagingspercentage. Wel hanteert het ROC Flevoland intern het streefpercentage van 85 procent geslaagden voor het vavo.

Tabel 2.12 Examenresultaten ROC Flevoland 2008/2009 naar opleiding en bekostigingssystematiek

Opleiding	2008/2009 totaal	2008/2009 uitbesteed	2009/2010 totaal	2009/2010 uitbesteed
Vmbo	72%	100%	78%	86%
Havo			69%	70%
<i>Havo oude stijl</i>	90%	88%		
<i>Havo nieuwe stijl</i>	88%	86%		
Vwo	79%	81%	80%	85%

2.3 Afrekensystematiek gemeente en vavo-instellingen

In deze paragraaf zullen we kort ingaan op de afrekensystematiek zoals die door vavo-instellingen en gemeenten is afgesproken.

VRC

Het VRC heeft afspraken gemaakt over de bekostiging met Oliver. De reguliere leerlingen worden volledig bekostigd en bij de uitbestede leerlingen van 18 jaar en ouder vindt cofinanciering plaats van 42 procent. Zoals aangegeven zijn er bij het VRC resultaatafspraken vastgelegd in een contract (per opleiding en categorie ≥ 70 procent resultaat en doorstroom

vervolgonderwijs en <15 procent uitval). Wanneer criteria niet gehaald worden, wordt er een strafkorting toegepast die evenredig toeneemt met grootte van het tekort.

Joke Smit

Vavo Joke Smit heeft met de gemeente afgesproken dat de betaling over drie tranches plaatsvindt: een eerste betaling bij inschrijving (€ 500 per traject) en vervolgens nog twee delen na de afsluiting van twee periodes (ruwweg de twee helften van het schooljaar). Wanneer de deelnemers over die periodes deelgenomen hebben aan 70 procent van de toetsen wordt de financiering (100%) verstrekt (ongeacht de resultaten). Die norm wordt (krap) gehaald, ongeveer 70 procent van de deelnemers (bij inschrijving) haalt deze criteria over het gehele jaar. Er wordt in Amsterdam niet met cofinanciering gewerkt. Reguliere leerlingen en VO18(+) worden bekostigd via WEB-middelen, uitbestede leerlingen van zeventien (er worden geen zestienjarigen toegelaten) worden via de Rutteregeling vanuit het vo bekostigd.

Mondriaan

Bij het ROC Mondriaan kopen gemeenten lesuren in voor leerlingen die via de WEB bekostigd worden. Er vindt geen co-financiering van uitbestede leerlingen vanuit de gemeente plaats. Den Haag is de grootste inkoopgemeente. De gehanteerde afrekensystematiek houdt in dat het ROC Mondriaan de ingekochte lesuren terugbetaalt wanneer deze uren niet worden besteed. Er zijn wel resultaatafspraken met gemeenten gemaakt over het vergroten van het slagingspercentage en het verkleinen van de uitval (zie vorige paragraaf), maar hierbij is geen sprake van strafkorting of bonus.

Midden Nederland (vavo Utrecht)

Het systeem van bekostiging zoals dat door vavo Utrecht wordt gehanteerd, is in de paragraaf over de trajectprijzen aan de orde geweest. Het komt er in het kort op neer dat de kosten zijn gesplitst in een basisvoorziening en een deel dat is gebaseerd op het (verwachte) aantal leerlingen per opleiding voor de betreffende gemeente. Voor de reguliere leerlingen geldt dat de gemeente de basisvoorziening en de trajectprijs per leerling betaalt. In het geval van uitbestede leerlingen geldt alleen de basisvoorziening.

Flevoland

Bij het ROC Flevoland kopen gemeenten trajecten in voor leerlingen die via de WEB bekostigd worden. Het maximaal aantal trajecten dat ingekocht kan worden, is 150 voor Almere en Lelystad tezamen. Dit aantal is het afgelopen jaar niet gehaald. Daarnaast koopt Dronten een enkele keer een traject in. Er vindt geen cofinanciering van uitbestede leerlingen vanuit gemeenten plaats. Wel zal vanaf aankomend schooljaar (2010/2011) de bekostiging vanuit de gemeenten Almere en Lelystad worden gewijzigd. Deze wijziging bestaat eruit dat alle gefinancierde trajecten komen te bestaan uit de hoog-intensieve trajecten, ook voor leerlingen die minder dan drie vakken volgen.

Deze afspraak is gemaakt om het ROC Flevoland tegemoet te komen ten aanzien van twee knelpunten:

- 1) De extra kosten die worden gemaakt voor de uitbestede leerlingen. De huidige bekostiging van de uitbestede leerlingen door het vo is op het moment namelijk niet toereikend voor de school.
- 2) Vanuit de doelstelling van het vavo biedt het ROC Flevoland een breed vakkenpakket aan. Hierdoor zijn de klassen niet altijd in even grote mate gevuld.

Verwacht wordt dat door de nieuwe bekostigingssystematiek vanuit Almere en Lelystad het ROC Flevoland wat betreft het vavo geen verlies meer zal maken.

2.4 Uitbesteding (vo-vavo)

Het volwassenenonderwijs is de laatste decennia van karakter veranderd. Van de klassieke 'moedermavo' waarbij volwassenen ouder dan 23 een diploma haalden, is het langzaam veranderd in een vorm van tweedekansonderwijs waarin met name jongeren van 18 tot en met 23 een diploma of deelcertificaat halen. Een van de maatregelen die daaraan heeft bijgedragen, is het besluit samenwerking vo-bve (ook wel bekend als Rutteregeling of het uitbesteden van leerlingen). In deze regeling die in 2006 in werking is getreden en verschillende malen is aangepast, worden verschillende routes van uitbesteding mogelijk gemaakt. Een van de routes biedt leerlingen van zestien en zeventien jaar (of ouderen met een ononderbroken schoolcarrière) onder voorwaarden alsnog een kans om bekostigd een diploma te halen in het vavo. Uit de interviews kwam naar voren dat de groep uitbestede leerlingen sterk gegroeid is in de afgelopen jaren en dat er op verschillende manieren wordt omgegaan met maximumaantallen.

VRC

Bij het VRC is geen maximumaantal uitbestede leerlingen vastgelegd. Wanneer we ons beperken tot de door Oliver bekostigde leerlingen is er wel sprake van een maximumbudget. Vanuit de gemeente is gevraagd om het aantal uit te besteden leerlingen dan ook beperkt te houden (met het oog op de geconstateerde toename). Oliver cofinancieert de uitbestede leerlingen van achttien jaar en ouder nu voor 42 procent, maar er zijn plannen om dat voor 2010-2011 terug te brengen tot 25 procent.

Joke Smit

De Joke Smitschool kiest er bewust voor om zich vooral te richten op de 18+-ers. De grootste groep bestaat uit achttien- t/m twintigjarigen, jongeren van zestien jaar worden zelden toegelaten. Joke Smit is dan ook vrij strikt in de aanname van uitbestede leerlingen en hanteert een streefgrens van

maximaal 10 procent Rutteleerlingen.⁵ De gedachte hierbij is dat het Joke Smit vooral een instelling voor volwassenenonderwijs moet blijven in plaats van dat het een direct verlengstuk van het vo wordt. Overigens gaat men wel flexibel om met het quotum en heeft men bij de overgang van havo oude stijl naar havo nieuwe stijl (2008-2009) een grotere groep Rutteleerlingen toegelaten. In Amsterdam vindt vanuit de gemeente geen cofinanciering van de Rutteleerlingen plaats en is er sprake van drie categorieën leerlingen:

1. betaald uit de WEB (gemeentefinanciering);
2. gefinancierd via het vo (uitbesteden);
3. particulier (zelfbetaler).

Mondriaan

Bij ROC Mondriaan gelden dezelfde categorieën als bij vavo Joke Smit en vindt er geen cofinanciering van uitbestede leerlingen vanuit de gemeente plaats. De reguliere WEB-leerlingen en uitbestede leerlingen zijn financieel gescheiden trajecten. De WEB-leerlingen vormen in 2009/2010 (peildatum 15 oktober 2009) met 466 leerlingen de grootste groep. Iets minder leerlingen worden door het vo gefinancierd (305) en de kleinste groep leerlingen bekostigd het vavo zelf (70).⁶ De groep uitbestede leerlingen is volgens het ROC Mondriaan over de jaren heen gestegen, maar deze stijging is niet spectaculair. De groep uitbestede leerlingen bestaat met name uit zestien- en zeventienjarigen en af en toe uit 18+-leerlingen. Er zijn bij het ROC Mondriaan geen afspraken gemaakt voor een maximum aantal uitbestede leerlingen.

In maart 2009 is bij het ROC Mondriaan het project vo-vavo van start gegaan. Dit houdt een intensievere samenwerking in met het City+ College. Beide instellingen zullen in 2011 verhuizen naar hetzelfde gebouw en er zal een passend en gezamenlijk onderwijsaanbod voor de verschillende groepen leerlingen worden aangeboden.

Midden Nederland (vavo Utrecht) en Flevoland

Vavo Utrecht heeft ooit nagedacht over een plan voor een maximum van 20 procent uitbestede leerlingen, maar heeft dat losgelaten vanwege het belang van het tweedekansonderwijs voor jongeren. Het aantal uitbestede leerlingen is dan ook gestegen tot 40 procent in schooljaar 2008-2009, maar dit is in 2009/2010 afgenomen tot ongeveer 30 procent. De afname is waarschijnlijk het gevolg van de afname van het aantal 'havo oude stijl' en betere afspraken met vo.

⁵ De schoolvisie bij vavo Joke Smit is dat de Rutteregeling additioneel zou moeten zijn (in hoge uitzondering zestien- en zeventienjarigen uitbesteden) en dat deze niet tot regel gemaakt moet worden. Naast inhoudelijke bezwaren zijn er ook praktische bezwaren, waarvan de belangrijkste is dat de huidige vo-vavoregeling niet kostendekkend is en bijvoorbeeld geen rekening houdt met (overheveling van) kosten voor onder andere schoolgebouwen. Dit bezwaar werd ook door andere vavo-instellingen naar voren gebracht.

⁶ Bron: Jaarverslag Mondriaan educatie 2009.

Bij het ROC Flevoland is geen sprake van cofinanciering van uitbestede leerlingen vanuit de gemeenten. De reguliere WEB-leerlingen en de uitbestede leerlingen zijn financieel gescheiden trajecten. Er zijn geen afspraken gemaakt over een maximaal aantal uitbestede leerlingen. Wel zijn er afspraken gemaakt om de extra kosten voor uitbestede leerlingen te dekken (zie ook afrekensystematiek).

2.5 Intake

Bij alle instellingen in dit onderzoek vindt een gestructureerde intake plaats waarin gelet wordt op vooropleiding en mogelijkheden. Op basis van de interviews kregen we de indruk dat er vanuit het belang van zowel de instelling als de potentiële deelnemer een redelijk strikt aannamebeleid wordt gevoerd. De meeste instellingen hebben in de afgelopen jaren een vorm van bindend studieadvies ingevoerd.

VRC

Bij het VRC wordt bij iedereen minimaal één intakegesprek gevoerd (45-60 minuten). In de intake wordt gekeken naar achtergrond, kennis en motivatie. De inhoud van de gesprekken is in een draaiboek vastgelegd. Afhankelijk van de intake en de gekozen opleiding worden er ook tests gedaan. Vooral bij de vmbo-trajecten vindt nog toetsing plaats op studievoordigheden, Nederlands en rekenen. Er wordt alleen bij passend aanbod geplaatst. Overigens geldt dat bij intake sterk naar individu wordt gekeken (maatwerk). Wanneer iemand niet in aanmerking komt wordt altijd afgewezen, bij twijfel wordt soms voorwaardelijk geplaatst.

Joke Smit

Bij de intake wordt er bewust op gelet of de leerling in het volwassenenonderwijs past en er wordt een streng selectiebeleid gehanteerd. Iedereen krijgt een intakegesprek (vmbo'ers veelal twee: een oriënterend gesprek en vervolgens de standaardintake). Bij de intake wordt gekeken naar de vooropleiding, de wensen en de houding van de leerling. In sommige gevallen worden aanvullende toetsen gedaan. Er wordt, meer dan in het verleden, streng geselecteerd omdat trajecten maar twee tot drie jaar (deeltijd) worden gefinancierd en bijna niemand volledig op eigen kosten zijn opleiding kan of wil afmaken. Ook wordt er gewerkt met een bindend studieadvies (BSA) dat rond november wordt gegeven. Het BSA wordt gebaseerd op presentie én prestatie.

Mondriaan

Bij het ROC Mondriaan wordt met elke leerling een intakegesprek gevoerd. Tijdens dit gesprek wordt gecontroleerd of de leerling voldoet aan alle vooropleidingseisen en of de relevante papieren (zoals het uitbestedingsdocument vanuit de vo-school) in orde zijn. Verder worden tijdens de intake persoonlijke omstandigheden van de leerlingen in kaart gebracht, waaronder de aanwezigheid van financiële problemen of huisvestingsproblemen.

Wanneer betreffende problematiek aanwezig is, wordt de leerling aangeraden om eerst deze problemen op orde te brengen voordat begonnen kan worden aan een vavotraject. Tijdens de intake wordt tenslotte besproken welk traject het meest passend is. In het verleden zijn er wel leerlingen geplaatst bij het ontbreken van een passend aanbod, maar volgens het ROC Mondriaan wordt de leerling tegenwoordig gewezen op andere mogelijkheden.

Na de intake is het resultaat op het eerste schoolonderzoek (eind november, begin december) een peilmoment: bij slechte prestaties volgt een gesprek, wordt hij uitgeschreven en worden alternatieven besproken.⁷

Midden Nederland (vavo Utrecht)

Bij vavo ROC Midden Nederland krijgt elke leerling een uitgebreide intake (procedure beschreven in een intakedocument). Er wordt gestart met een telefonische screening, gevolgd door persoonlijk gesprek. Hierin wordt uiteraard gekeken naar vooropleiding en geschiktheid. Ook wordt er op verschillende momenten in het jaar (elke examenperiode) gewerkt met een bindend studieadvies. Hierbij wordt naast de cijfers ook gekeken naar de achtergrond van de tegenvallende resultaten ("het blijft maatwerk").

Flevoland

Bij het ROC Flevoland wordt met elke nieuwe leerling een intakegesprek gevoerd. Tijdens dit gesprek wordt het inschrijfformulier doorgenomen. Er wordt bekeken welke vakken al afgerond zijn en welke vakken nog gedaan moeten worden. Ook wordt er gekeken naar belemmeringen voor het behalen van een diploma. Een leerling die op het eindexamen in het vo zeer lage cijfers heeft behaald en die al deze vakken bij het ROC Flevoland wil overdoen, kan bijvoorbeeld geadviseerd worden om een ander traject te gaan volgen, zoals het mbo. De intakegesprekken zijn in de afgelopen jaren aangescherpt door beter te kijken naar de haalbaarheid van het te volgen traject voor de nieuwe leerling. Leerlingen worden niet geplaatst als er geen passend aanbod is. Wel komt het voor dat leerlingen verschillende vakken volgen, maar daarnaast toch nog een vak via het Staatsexamen moeten behalen, omdat het niet op het ROC Flevoland wordt aangeboden.

2.6 Moeilijke groepen en coaching

Deelnemers in het vavo hebben zeer verschillende achtergronden. Naast verschillen in leeftijd zijn er ook verschillen in het doel dat men wil bereiken: denk hierbij aan deelnemers die een volledig vmbo-t diploma willen halen en deelnemers die medicijnen willen studeren en daarvoor nog een extra benodigd vak moeten halen (herprofileerders). Omdat het vavo voor velen een 'tweedekansfunctie' vervult, zijn er uiteraard ook meer leerlingen met problemen dan in het reguliere voortgezet onderwijs. Verschillende

⁷ Bron: Productovereenkomst Educatie 2010 gemeente Den Haag ROC Mondriaan.

schoolleiders gaven aan dat het aantal leerlingen met meervoudige problematiek toeneemt en dat dat vooral bij de jongere doelgroep speelt (met name in de schakeltrajecten vmbo en havo). Schoolleiders geven aan dat een individuele benadering van de problemen het beste is en dat men om die reden geen standaardmaatregelen voor moeilijke doelgroepen heeft. Binnen alle instellingen is er sprake van begeleiding en ondersteuning. De financiële ruimte om uitbestede leerlingen te ondersteunen is echter beperkt. We zien op enkele instellingen dat (door de leerling betaalde) interne huiswerkbegeleiding wordt aangeboden.

VRC

De schoolleider van het VRC geeft aan dat er vooral naar het individu wordt gekeken en dat er geen sprake is van enkele moeilijke doelgroepen. Hij ziet dat er over de gehele linie meer leerlingen met meervoudige problematiek binnenkomen. Het gaat dan bijvoorbeeld om problemen thuis (echtscheiding ouders, armoede et cetera) in combinatie met psychische klachten (bijvoorbeeld borderline en Asperger). Omdat het vavo voor velen een vorm van 'laatste kansonderwijs' is, wordt getracht de leerlingen zo veel mogelijk binnenboord te houden. Daarvoor zijn verschillende vormen van ondersteuning en coaching mogelijk (onder andere mentor, decan, studiebegeleiding, dyslexieondersteuning, zorgadvies team). In het schooljaar 2008/2009 is het ondersteunings- en coachingsaanbod versterkt en uitgebreid. Dit is gedaan in de vorm van competentieontwikkeling van vmbo en havodeelnemers en intensivering van begeleiding en het decanaat (onder andere door urenuitbreiding). In een toelichting van het VRC over de relatie extra begeleiding en rendement wordt aangegeven dat het directe effect van extra inspanningen en extra bekostiging van activiteiten moeilijk te meten is.⁸ Hierbij wordt opgemerkt dat de extra inspanningen niet zijn terug te zien in de examenrendementen, maar mogelijk wel een verklaring vormen voor de lagere uitvalcijfers.

Joke Smit

Uit het interview met de schoolleider van vavo Joke Smit komt ook naar voren dat de vavodeelnemers geen uniforme groep vormen, maar onderling sterk verschillen qua achtergrond, motivatie en beoogde studiedoelen. Hoewel het vavo van belang is als tweedekansonderwijs zijn het lang niet allemaal probleemgevallen (denk aan herprofileerders en stapelaars). Er vindt geen extra begeleiding plaats van specifieke doelgroepen. Er zijn in het verleden steunlessen geweest, maar in veel gevallen bleken de klassen te klein en het budget te beperkt voor dergelijke vormen van extra ondersteuning. Als gevolg van krimp in het WEB-budget heeft men flink gesneden in de begeleiding.

⁸ Het gaat hier om de toelichting 'Extra begeleiding en rendement bij het VAVO Rijnmond College' (d.d. 26-01-2010) die naar aanleiding van een overleg tussen VRC en Oliver is opgesteld door J. Franken en J. Koppel. De vorm en de inhoud van de trajectbegeleiding en coaching komen uitgebreid aan de orde in de bijlage bij deze toelichting.

Komend jaar zal er naast de reguliere begeleiding (onder andere mentoren) gestart worden met de zogenaamde plusklas. In de plusklas, die door de deelnemers zelf moet worden betaald, wordt huiswerkbegeleiding en extra ondersteuning gegeven. Naast de inhoudelijke hulp biedt een dergelijke plusklas ook structuur en leren de leerlingen beter plannen.

ROC Mondriaan

Het ROC Mondriaan constateert een toename in de afgelopen vijf jaar van een moeilijke groep van leerlingen die extra aandacht behoeft. Sinds twee jaar is deze groep redelijk stabiel. De toename hangt samen met de toestroom van jonge leerlingen. Met name leerlingen van de Texbo- en Hexbo-trajecten hebben in veel gevallen extra aandacht nodig.

Er is sprake van extra begeleiding voor deze leerlingen. Als knelpunt wijst ROC Mondriaan op de lage bekostiging van de uitbestede leerlingen.⁹ Bij de leerlingbegeleiding van het ROC Mondriaan hoort dat elke leerling een mentor toegewezen krijgt. Verder is er tweedelijns begeleiding aanwezig en worden leerlingen doorverwezen als ze extra begeleiding nodig hebben.¹⁰

Midden Nederland (vavo Utrecht)

De schoolleider van vavo Utrecht geeft aan dat er binnen het vavo meer moeilijke leerlingen rondlopen dan in het vo, maar dat het toch vooral om individuele gevallen gaat. Binnen het vavo Utrecht biedt men de leerlingen een duidelijke structuur (onder andere solide rooster en nabellen bij absentie). Dit is naar zijn mening ook de reden dat leerlingen met autistische stoornissen het goed doen op zijn vavo. Naast studiebegeleiding en leerlingenzorg wordt er sinds vijf jaar (optioneel) huiswerkbegeleiding aangeboden. Dat was overigens voor de school wel een leerproces, waarbij bijvoorbeeld duidelijk werd dat deze begeleiding beter tussendoor aangeboden kan worden dan aan het eind van de dag.

Flevoland

Er is bij het ROC Flevoland cursistenbegeleiding (1 fte) aanwezig. Het begeleiden van leerlingen is in de afgelopen jaren steeds intensiever en noodzakelijker geworden. Dit heeft ermee te maken dat de jongere doelgroep vaker gedragsproblemen en een problematische leerhouding heeft. Dit geldt zowel voor de uitbestede leerlingen als voor de WEB bekostigde leerlingen van achttien en negentien jaar oud. Het vavo vraagt een volwassen leerhouding, maar dit kan de steeds jonger wordende doelgroep niet altijd aan. Voorbeelden om uitval te beperken en de leerlingen aan het werk te houden

⁹ Uit de stukken komt naar voren dat men dit voor 2010 deels opvangt door budget uit het 'Plusarrangement' te gebruiken. Wij konden dit niet meer verifiëren, maar vermoeden dat het hier gaat om overheveling van gelden uit het Leerplusarrangement (een deel van de vo-scholen ontvangt extra geld wanneer een relatief groot deel van de leerlingen afkomstig is uit armoedeprobleemcumulatiegebieden). Wanneer dit laatste het geval is, gaat het om onderlinge afspraken tussen vo en vavo.

¹⁰ Bron: Productovereenkomst Educatie 2010 gemeente Den Haag ROC Mondriaan en gesprek ROC Mondriaan.

zijn dat bij verzuim altijd contact wordt opgenomen met de leerling en dat er voor leerlingen in de voorexamenklassen sprake is van een bindend studieadvies.

2.7 Voorexamenklassen

Bij het VRC is sprake van voorexamenklassen voor vmbo en havo. Uit het trajectaanbod kunnen we afleiden dat dergelijke trajecten ook bij andere instellingen worden aangeboden onder namen als schakel- of toeleidings-traject. Uit de gesprekken en cijfers kwam naar voren dat de doorstroom vanuit de voorexamentrajecten op alle instelling relatief laag is (ongeveer 50%).

Joke Smit

Voor vmbo en havo geldt dat men een beperkt deel van de vakken (Nederlands, Engels, Frans, Duits en wiskunde) kan volgen als voorexamentraject. Binnen de school zelf heeft men geconstateerd dat het percentage havo-4-leerlingen Nederlands en Engels, dat zich het jaar daarna in havo 5 inschrijft, net onder de 50 procent ligt. Overigens heeft men binnen Joke Smit geen aanwijzingen dat de uitval sterker is bij groepen met onderbroken carrières (zoals voor het VRC geldt).

Mondriaan

ROC Mondriaan biedt als voorexamenklas de eenjarige trajecten Texbo (toeleiding naar examenjaar vmbo-t of beroepsonderwijs) en Hexbo (toeleiding naar examenjaar havo of beroepsonderwijs) aan.¹¹ In 2008/2009 stroomde 46 procent van de deelnemers (23 deelnemers) van het Texbo-traject door naar het examenjaar, verbleef 10 procent (5 deelnemers) nog in het traject en sloot 44 procent (22 deelnemers) het traject niet succesvol af. In het Hexbo-traject stroomde 46 procent (63 deelnemers) door naar het examenjaar, verbleef 6 procent (9 deelnemers) nog in het traject en sloot 48 procent (66 deelnemers) het traject niet succesvol af.

Midden Nederland (vavo Utrecht)

De meeste trajecten zijn eenjarig (er is soms ook sprake van meerdere jaren in één, want traject leidt op tot examen en dat betekent voor een deel van de leerlingen ook dat stof van meerdere jaren wordt aangeboden). Binnen ROC Midden Nederland worden echter ook schakeltrajecten voor vmbo-t en havo aangeboden. De schoolleider geeft aan dat de doorstroom naar het

¹¹ Het vakkenpakket van het Texbo-traject bestaat uit de vakken Nederlands, Engels, Kennis van de Wereld, Rekenen en Wiskunde en Studievaardigheden/Sociale vaardigheden/Beroepenoriëntatie (verplichte vakken) en Economie, Frans, Duits, Biologie of Natuur- en Scheikunde (keuzevakken). Het Hexbo-traject bestaat uit de verplichte vakken Nederlands, Engels en het combinatievak (Maatschappijleer en profielwerkstuk), uit de profieldelen Cultuur en maatschappij, Economie en maatschappij, Natuur en gezondheid en uit de keuzevakken Filosofie, Management en Organisatie of Spaans elementair.

examentraject de laatste jaren tussen de 50 en 60 procent ligt (van de rest stroomt het grootste deel door naar het mbo en ongeveer 10 procent stroomt volledig uit het onderwijs).

Flevoland

Het ROC Flevoland biedt voorexamenklassen voor het vmbo en de havo aan. Sinds een jaar is voor de leerlingen van de voorexamenklassen sprake van een bindend studieadvies. In de onderzoeksperiode waren geen bruikbare cijfers over de doorstroom beschikbaar.

2.8 Vmbo-leerlingen in het vavo (aansluiting)

Een van de onderzoeksvragen gaat over mogelijke aanpassingsproblemen van de veelal jonge vmbo'ers in het volwassenonderwijs. Het idee is dat deze groep meer moeite zou hebben met de verwachte zelfredzaamheid en de grotere verantwoordelijkheid in het volwassenonderwijs. Uit de interviews komt naar voren dat men de vmbo'ers niet als probleemgroep ziet, verschillende geïnterviewden gaven aan in de havo-groep soms meer problemen te hebben. Uiteraard zijn er individuele problemen, maar er vindt selectie plaats en het onderwijs is meestal zo ingericht (met veel aandacht voor structuur en plannen) dat vmbo'ers er ook goed aarden. Hoewel men aangeeft dat de aansluiting in het didactisch klimaat weinig tot geen problemen geeft, wijst men in een aantal gevallen wel op knelpunten in de inhoudelijk aansluiting (met name op het terrein van wiskunde, Nederlands en Engels) van vmbo-t leerlingen die havo gaan doen. Overigens speelt deze aansluitingsproblematiek ook in het reguliere vo.

VRC

De aansluiting van het didactisch klimaat vavo-vmbo wordt niet als knelpunt ervaren binnen het VRC. De geïnterviewde schoolleider geeft aan dat het wel om een moeilijke groep leerlingen gaat (er is veelal sprake van meervoudige problematiek), maar dat men daar binnen het VRC goed mee kan omgaan. Door het klassikale onderwijs is er heel duidelijke structuur. Ook constateert hij dat het VRC vooral voor havo- en vwoleerlingen meer structuur en uitleg biedt dan ze in het reguliere vo gewend zijn (ze zijn daardoor juist minder op zichzelf aangewezen).

Joke Smit

Met het oog op eventuele problemen met de aansluiting (onder andere zelfwerkzaamheid, ordeproblemen) wordt vooral preventief gewerkt door streng te selecteren.

Mondriaan

Het ROC Mondriaan geeft aan dat de leerlingen in de mavo, havo, Texbo- en Hexbo-trajecten meer begeleiding behoeven dan de leerlingen in het vwo-traject. Een groot gedeelte van de begeleiding vanuit het ROC Mondriaan gaat

dan ook naar deze leerlingen. De voltijdleerlingen krijgen verder meer begeleiding (ongeveer 60%) dan de leerlingen in de deeltijdtrajecten.

Midden Nederland (vavo Utrecht)

De geïnterviewde van het vavo Utrecht geeft aan dat er in algemene zin moeilijk iets over aansluitingsproblemen is te zeggen, omdat dat per persoon verschilt. Door de inrichting van het onderwijs en extra begeleiding wordt geprobeerd om eventuele aansluitingsproblemen te ondervangen en deelnemers binnenboord te houden. Duidelijk is wel dat deelnemers aan de vmbo- en havo-schakeltrajecten meer aandacht nodig hebben. Bij de vwo-deelnemers speelt dat minder.

Flevoland

Vmbo-leerlingen vormen geen problematische doelgroep binnen de vavo-afdeling van ROC Flevoland. De havoleerlingen (die de grootste groep vavo-leerlingen vormt) vertonen over het algemeen meer gedrags- en leerproblemen dat de gemiddelde vmbo-leerling.

2.9 Bekostigingssystematiek bij regionale inkoop

Regionale inkoop in Rijnmond

Binnen Rijnmond wordt door 21 gemeenten gezamenlijk vavotrajecten ingekocht. Hiervoor geldt dat er een:

“bekostigingssystematiek [is] afgesproken waarbij enerzijds rekening wordt gehouden met het gemiddelde gebruik van een gemeente over drie jaar en anderzijds met de hoogte van het educatiebudget van de desbetreffende gemeente in het totale Rijnmond budget voor volwasseneneducatie. Beide factoren wegen voor 50% mee. Voor deze systematiek is gekozen om schommelingen tussen het gedeelte dat voor het regionale vavo-aanbod wordt ingezet en de middelen die lokaal worden ingezet voor volwasseneneducatie te beperken. In de praktijk blijkt echter dat een aantal gemeenten binnen de Gemeenschappelijke regeling volwasseneneducatie Rijnmond structureel te veel betaald en een aantal gemeenten te weinig bijdragen. Voor een aantal andere gemeenten geldt dat het ene jaar te veel wordt betaald en het andere jaar te weinig.”

Bron : Agendapost bestuurlijk Overleg van het Openbaar lichaam VE Rijnmond d.d. 8 februari 2010

Om tot een evenwichtiger verdeling te komen wordt binnen Rijnmond nagedacht over een bekostigingssystematiek, waarbij gemeenten die structureel te weinig bijdragen aan het vavo een vast bedrag meer gaan betalen. In dit onderzoek is ook gekeken hoe in andere regio's wordt omgegaan met gezamenlijke inkoop.

Inkoop op gemeenteniveau

In Amsterdam, Den Haag en Flevoland worden afspraken gemaakt tussen vavo en individuele gemeenten over de inkoop van de trajecten. Joke Smit maakt afspraken met Diemen en Amsterdam over een vast aantal trajecten en heeft daarom geen verdelingsprobleem zoals in Rijnmond. Dat geldt ook voor ROC Mondriaan. Daar kopen gemeenten lesuren in voor deelnemers die via de WEB bekostigd worden. Er vindt geen cofinanciering van uitbestede leerlingen vanuit de gemeente plaats. Elke gemeente koopt zelf lesuren in voor deelnemers uit de betreffende gemeente. De gemeente Den Haag geeft aan dat de bekostiging overeenkomt met het gebruik. Bij het ROC Flevoland maken gemeenten gezamenlijk afspraken over inkoop van trajecten voor leerlingen die via de WEB bekostigd worden (maximaal 150 voor Almere en Lelystad), maar betalen de gemeenten elk hun eigen trajecten (geen verdelingsprobleem).

Convenant Regio Utrecht

Bij vavo Utrecht wordt gewerkt met een convenant waaraan veertien gemeenten deelnemen. Vavo Utrecht heeft een regierol en betaling per gemeente wordt gebaseerd op gemiddeld aantal leerlingen in afgelopen jaren (er wordt gewerkt met een gemiddelde om fluctuaties in leerlingaantallen te dempen en er is ook binnen de basisvoorziening (een vast percentage van de educatiebudgetten van de betreffende gemeenten) een buffer om personeelspieken op te kunnen vangen). Elke twee jaar worden er opnieuw afspraken gemaakt. Wanneer het werkelijke aantal leerlingen sterk afwijkt van de verwachte aantallen (nu >10%) wordt er tussentijds opnieuw naar afspraken tussen de convenantgemeenten en ROC Midden Nederland gekeken. De geïnterviewde gaf aan dat er bij zijn weten geen klachten zijn over de verdeling van de kosten tussen gemeenten. Wanneer er op gemeenteniveau sprake is van tussentijdse pieken, wat recent een keer heeft plaatsgevonden in één van de gemeenten, worden hier in onderling overleg oplossingen voor gezocht.

3 UITKOMSTEN IN HET KORT

In tabel 3.1 beschrijven we per thema de uitkomsten voor elke instelling. We geven geen complete beschrijving van alle verschillen en overeenkomsten, maar halen hier wel enkele van de gevonden punten naar voren.

- VRC telt de meeste vavoleerlingen en laat net als de meeste andere instellingen een lichte stijging van het deelnemersaantal zien.
- Het aantal uitbestede (jongere) leerlingen binnen VRC is in lijn met de landelijke trend gestegen.
- Het percentage uitbestede leerlingen binnen VRC is vergelijkbaar met Den Haag en Utrecht (30-40%). In Amsterdam is het percentage lager (10% door quotum) en in Flevoland hoger (50%).
- Voor VRC geldt net als voor de andere instellingen dat met de komst van de jongere leerlingen ook het aantal leerlingen met gedrags- en leerproblemen is toegenomen.
- Net als bij VRC wordt bij de instellingen geen doelgroep specifieke 'probleemgevallen' benoemd. Kinderen met gedrags- en leerproblemen komen in alle opleidingen voor, verhoudingsgewijs echter wel wat vaker in de voorexamenklassen. Bij verschillende instellingen wordt genoemd dat de problemen in het havo groter zijn dan in het vmbo.
- Op de vavo's worden de vmbo-leerlingen niet gezien als probleemgroep. Uiteraard zijn er individuele vmbo-leerlingen met gedrags- en leerproblemen, maar qua aard en omvang lijken er nu grotere problemen te bestaan bij de havoleerlingen.
- Bij alle vavo-instellingen, inclusief VRC, geldt dat er veel aandacht is voor de selectieprocedure (overal intakegesprekken). Er wordt over het algemeen strenger geselecteerd dan enkele jaren geleden.
- Vavo-opleidingen zijn zich echter bewust van de rol als vangnet in het onderwijs. Bij de selectie of handhaving op school wordt ook rekening gehouden met deze rol (en het voorkomen van voortijdig schoolverlaten).
- Bij drie van de andere vavo-instellingen is er sprake van een bindend studieadvies, bij het VRC niet.
- De trajectprijs van VRC is niet goed te vergelijken met die van de overige instellingen, omdat overal andere eenheden en categorieën gehanteerd worden.
- De prestatieafspraken zoals die gelden voor VRC zijn in vergelijking met de andere instellingen vrij strikt. In Den Haag is het streefpercentage 66 procent (3% meer dan het jaar ervoor) en gelden geen sancties. Bij de andere instellingen wordt soms gewerkt met rendementen van 70 procent of hoger, maar daarbij worden dan lossere criteria gehanteerd of wordt de eventuele sanctie niet direct toegepast.

- Op alle instellingen is sprake van voorexamenklassen (in Amsterdam beperkt tot enkele populaire vakken). Overal geldt dat de doorstroom uit deze voorexamenklassen (ongeveer 50%) een stuk lager ligt dan het examenrendement.
- Binnen alle instellingen is een infrastructuur voor (extra) begeleiding van leerlingen. Voor VRC en enkele andere instellingen is de begeleiding geïntensiveerd als gevolg van de grotere instroom van 'probleemgevallen'. Het gaat daarbij veelal om individuele gevallen waar maatwerk voor nodig is. De mogelijkheden voor extra begeleiding zijn sterk afhankelijk van het beschikbare budget (in Den Haag en Amsterdam wordt budget voor uitbestede leerlingen als knelpunt genoemd).
- In Utrecht en Amsterdam (met ingang van het huidige schooljaar) wordt door leerlingen zelf te bekostigen huiswerkbegeleiding aangeboden.
- De afspraken over de bekostiging en het bestaan van regionale afspraken tussen vavo en gemeenten varieert per regio. De situatie in Utrecht (waar 14 gemeenten en het vavo een convenant hebben afgesloten) lijkt nog het meest op de situatie in Rijnmond. Uit het gesprek met de coördinator kwamen overigens geen signalen over verdelingsproblemen in die regio naar voren.

Tabel 3.1 Overzicht van vergelijkingen per thema

Thema			VRC	Mondriaan	Joke Smit (ROC van Amsterdam)	Vavo Utrecht (ROC Midden Nederland)	ROC Flevoland
A.	Omvang doelgroep	Leerlingen	1300-1400 lln. (licht stijgend)	800-850 lln. (licht stijgend)	1000-1100 lln .(stabiel)	650-700 (licht stijgend)	170-220 lln (licht stijgend)
		Vo-vavo (alle leeftijden)	Afgelopen jaren ongeveer 30%-40% uitbesteed.	40% uitbesteed	10% uitbesteed (streefmaximum), in afgelopen jaren soms iets hoger	30% uitbesteed (dalend)	50% uitbesteed (stijgend) 50% uitbesteed (stijgend en steeds jonger)
B.	Duur en prijzen trajecten	Aanbod	Standaardaanbod (vmbo, havo, vwo), voorexamenklassen, schakeltraject HO	Standaardaanbod (vmbo, havo, vwo), voorexamenklassen	Standaardaanbod (vmbo, havo, vwo), beperkte voorexamen (enkele vakken).	Standaardaanbod (vmbo, havo, vwo), voorexamenklassen	Standaardaanbod (vmbo, havo, vwo), voorexamenklassen.
		Interne (extra) studiebebeleiding	Nee	Nee	Ja	Ja	Nee
		Prijzen (berekend aan gemeenten).	Trajectprijzen afhankelijk opleiding en contacturen. Voorbeeld havo voltijd € 7.545 ('09/'10)	Uurprijzen Voorbeeld vavo examentraject uurprijs € 177,45. (trajectprijs 2010 geschat tussen € 7.000-8.000).	Geen trajectprijzen Gemiddelde prijs per leerling per jaar bekend. Voorbeeld vavo havo (inclusief deeltijd en voltijd) € 5.672	Werken met trajectprijs en basisvoorziening die bij anderen (deels) in trajectprijs is opgenomen.	Trajectprijzen Afhankelijk intensiteit en bekostiging (vo of WEB). Voorbeeld WEB-traject 3 of meer vakken € 6.228. (minder vakken dan in VRC voorbeeld)
C.	Examenresultaten	Prestatieafspraken	Doorstroom- , examenrendement en uitval.	Afspraken over verhogen percentage geslaagden en verminderen uitval.	Percentage gemaakte toetsen.	Stroomrendement en uitval	Geen resultaatafspraken wel een streefpercentage i
		Vorm	70% van gestarte deelnemers behaalt resultaat (doorstroom of examen/certificaat) en uitval < 15%	Komend jaar +3% examenrendement. (was voor '08/'09 63%)	Minimaal 70% van de toetsen wordt gedaan.	80% diploma, doorstroom mbo of bindend studieadvies en minder dan 20% uitval. Voorexamenklassen vallen niet onder deze afspraak	Streefpercentage van 85% geslaagden voor het vavo.
		Sanctie	Korting gerelateerd aan percentage onder criterium	Nee	Korting gerelateerd aan percentage onder criterium	Eventuele malus in overleg	N.v.t.
		Behaald?	Totaalrendement (inclusief voorexamenklassen) niet, uitval wel ruim onder de 15%.	Nog niet bekend	Ja	Deels	Deels (afhankelijk van opleiding, jaar en groep), varieert tussen 69% tot 100%
D.	Maximum aantal	Maximum	Nee	Nee	Ja (ongeveer 10%)	Nee, wel overwogen	Nee

uitbestede leerlingen							
E.	Intakegesprekken met leerlingen	<i>Altijd Intakegesprek</i>	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
		<i>Bindend studieadvies (BSA)</i>	Nee	Ja	Ja	Ja	-
F.	Inzet coaching en begeleiding van ‘moeilijke doelgroep’		Vanwege groei ‘moeilijke leerlingen’ inzet begeleiding en coaching geïntensiveerd (geen specifieke doelgroep)	Eerder toename aantal moeilijke leerlingen (hangt ook samen met jongere instroom), nu stabiel. Vraag om maatwerk. Vooral in schakeltrajecten. Extra begeleiding wanneer nodig.	Diversiteit in leerlingen groot. Vanwege krimp WEB-budget sterk gesneden in begeleiding.	Gaat vooral om individuele gevallen, geen duidelijke doelgroep. Naast studiebegeleiding en leerlingenzorg ook mogelijkheid voor huiswerkbegeleiding.	Door instroom jongere doelgroep vaker gedrags- en leerproblemen (heeft ook te maken met leerhouding). Begeleiding structuur en regels (altijd contact bij verzuim en bindend studieadvies) moeten uitval beperken.
G.	Voorexamenklassen	<i>Voorexamenklassen</i>	Ja	Ja	Enkele vakken	Ja	Ja
		<i>Doorstroompercentage voorexamenkandidaten</i>	Ongeveer 50%	46%	Bijna 50% (Beperkt voor-examen; alleen havo 4-havo 5 Nederlands en Engels)	Tussen 50-60%	-
H.	Aandacht voor vmbo-leerlingen	<i>Aansluiting</i>	Door aanpak is de aansluiting didactisch klimaat geen knelpunt.	Vmbo en havo vergen meer aandacht dan vwo, maar daar wordt rekening mee gehouden.	Aansluitingsproblemen op het terrein van zelfwerkzaamheid en orde ook deels voorkomen door strenge selectie	Aansluitingsproblematiek veelal individueel. Inzet extra begeleiding. Vmbo- en havoschakeltrajecten behoeven meeste aandacht.	Vmbo geen problematische groep. Havoleerlingen (grotere groep) vertonen meer gedrags- en leerproblemen.
I.	Afrekensystematiek in contracten	<i>Gemeente bekostigd</i>	Afgesproken aantal trajecten web leerlingen en uitbestede leerlingen 18+ (42% cofinanciering door gemeenten).	Afgesproken (maximum) aantal lesuren. Geen cofinanciering uitbestede leerlingen.	Afgesproken (maximum) aantal trajecten. vo18+ via uitbesteding (betaald door vo) komt hier niet voor.	Afgesproken aantal trajecten op basis van gemiddelde over jaren en basisvoorziening (vast deel van educatiebudget). Basisvoorziening kan gezien worden als vorm van cofinanciering.	Afgesproken (maximum) aantal trajecten. Geen cofinanciering uitbestede leerlingen.
J.	Bekostigingssystematiek bij regionale inkoop		Afspraken op basis gemiddeld gebruik en educatiebudget.	Afspraken met afzonderlijke gemeenten over bekostiging trajecten.	Afspraken met afzonderlijke gemeenten over bekostiging trajecten.	Afspraken op basis gemiddeld gebruik en educatiebudget.	Afspraken met afzonderlijke gemeenten over bekostiging trajecten.

Kunnen we op basis van deze gegevens harde uitspraken doen of VRC beter of slechter presteert ten opzicht van de andere instellingen? Het antwoord hierop is nee. Zoals gezegd zijn de vavo-instellingen op sommige onderdelen moeilijk te vergelijken. Dit komt door verschillen in systematiek, bij zowel prijs als rendement worden door de instellingen verschillende eenheden, categorie-indelingen en definities gehanteerd, waardoor je bij een vergelijking grote kans loopt om appels met peren te vergelijken. Zelfs wanneer er gewerkt wordt met eenduidige maten zijn er verschillen in leerlingpopulatie, denk hierbij bijvoorbeeld aan het aantal deeltijders, hoeveelheid uitbestede leerlingen, percentage vwo-ers en het aantal 'moeilijke leerlingen' die van invloed kunnen zijn op de rendementen. Overigens willen we er ook op wijzen dat een te sterke nadruk op rendementscijfers voorbij gaat aan de belangrijke rol die het vavo heeft als vangnet voor (potentiële) uitvallers. Strengere selectie aan de poort zou bijvoorbeeld het rendement kunnen verhogen, maar leidt waarschijnlijk ook tot een hogere schooluitval met hoge (maatschappelijke) kosten als gevolg. Hoewel we op basis van de beschikbare informatie geen harde uitspraken kunnen doen over het deelterrein van de rendementsverschillen geeft het onderzoek naar onze mening voldoende inzicht op andere terreinen en kan het goed als basis dienen voor een gefundeerde discussie over de stand van zaken op het VRC.

